

ЧЕРВЕНЬ 2020/2021 р.

10

ВЕСЕЛКА

ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

Володимир Верховень

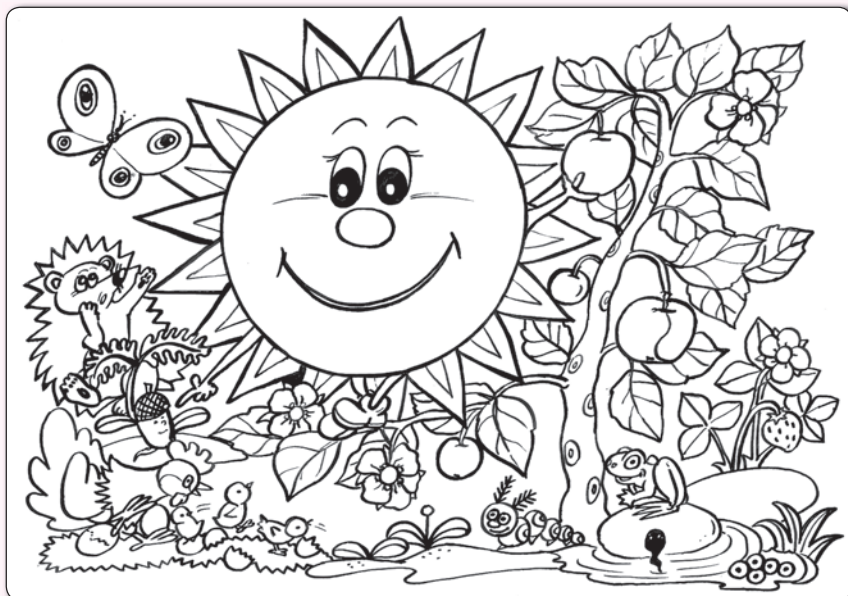

Червень літо зарум'янив,
а на вишні тільки глянув –
так вони й поспіли враз.
Сінокосу саме час.

Роман Скиба

Невидимка

Час біжить так швидко,
Що його й не видно.
Муляють зайчаті
Заздрощі-завидки:
«Заець я нівроку –
Не повільний кроком,
Та й мене, прудкого,
Всяк углядить оком...
Діждуся суботи,
Кину всі турботи:
Йтимеш, Часе, тихше,
То й побачу, хто ти...»

Розмалюй літо.

Червень

Червень – перший літній місяць. А назву йому принесли плоди раннього літа, зокрема вишні й черешні, які додають червоних барв і зеленій рослинності, і назві самого місяця.

На цей місяць припадає день літнього сонцестояння – 21 числа, коли найдовший день протистоїть найкоротшій ночі, і сонце повертає на зиму, хоча попереду ще так багато літа. Червень пора духмяних трав, коників і розкотистих гроз. Доц хліба валяє, а сонце піднімає.

Василь Сухомлинський

Шпак прилетів

Був тихий весняний ранок. Сонце ще не зійшло, а небо на сході вже рожеве. На голій кленовій гілці заспівав Шпак. Він щойно прилетів з далекого краю. Знайшов свою шпаківню, сів біля неї й радісно сповістив:

– Я прилетів! Настала весна!

Шпаків спів почув горобець, що спав під стріхою в теплому кубельці. Йому не хотілося рано вставати. Та як почув Шпака, стурбувався. Розбудив Горобличку, що спала в сусідньому кубельці, й ремствує:

– Шпак прилетів. Тепер нам доведеться раніше вставати, бо за Шпаком важко буде їжу здобувати. Він скрізь устигне перший...

Горобличка зітхнула й каже:

– Спасибі Шпакові, будитиме тебе, ледаря.

Розмалюй.

На обкладинці журналу
ілюстрація художниці
Тетяни Житнян.

«Будь обережним, коли читаєш книгу про здоров'я. Ти можеш померти від друкарської помилки.»

(Марк Твен (1835-1910), американський письменник)

У СВІТІ КАЗОК

Поряд з іншими жанровими різновидами казкового епосу, як казки про тварин і героїко-фантастичні, соціально-побутові казки дають важливий матеріал для пізнання змін у психології народу, в його запитах, оцінці минулого й сучасного. Переходячи протягом багатьох віків з уст в уста, від покоління до покоління, казка перебуває в постійному русі і вбирає нові риси, нові тенденції, несе в собі нашарування, породжені дійсністю різних епох. Ці нашарування не є якимось механічним сплавом, нове в казці зливається з старим в одне органічне ціле. Поява нового зумовлена дійсністю, яка, впливаючи на традиційну казку, викликає зміну сюжетів, інше тлумачення образу, разом з новими поняттями вливає у розповідь нові слова.

ЯК ПАН ГАВКАВ НА СТАРОГО ПНЯ

(Українська народна казка)

Був у селі пан. Одного разу він сказав бідному селянинові:

– Ти чоловік розумний. Я це здалеку чую.

– У нашому краї всі мужики розумні.

– А пани?

– На те показує, що кожний пан ударений з-за рогу мішком по голові, – відповів селянин.

Пан подумав і знову спитав:

– А я розумний?

– Хто вас знає, пане! Треба придивитися й прислухатися. Аж потому можна би сказати, що ви за один.

– Ну, що ж, тоді сідаймо на віз і помандруємо по світу. А ти придивляйся...

– Най буде, – мовив селянин.

Сіли вони на віз і рушили в дорогу. Де тільки не бували!

А якось під ніч заїхали в

ліс. Темно, хоч око виколи! Селянин швиденько назбирив ломаччя, розпалив вогонь. Сіли і вечеряють. А коли повечеряли, бідняк раптом схопився на ноги і – шульк у солому, що була на возі. Тільки ноги стирчали. Пан підійшов до нього й питає:

– Що сталося, чоловіче?

– Тс-с-с... Онде ведмідь, ховайтеся.

– Панисько оглянувся та й собі – в солому: здалося, що він бачить ведмедя в кущах.

А селянин каже:

– Ой, якби в нас був хоч один пес!

– А то чому? – спитав пан.

– Ведмеді бояться собачого гавкання. Чому ви, пане, не взяли із собою пса? Можете загинути ні за що у ведмедячих лапах.

Пан ледве сопів. А потім порадив:

– Ти, чоловіче, сам загавкай.

– Я не можу, пане. У мене голосу нема. Треба тоненького, такого, як у вас.

– Пан трохи подумав і спробував:

– Гав-гав-гав! Гав-гав-гав!

– От добре. Як будете, паночку, отак гавкати до самого ранку, то ведмідь і близько не підступить.

– Гав-гав-гав! Гав-гав-гав!

– не вгавав панисько.

Селянин заснув, а панисько так захрип, що вже шавкотів.

Коли зійшло сонечко, бідняк прокинувся й питає:

– Чого це ви шавкаєте?

– Та я захрип, бо-м на ведмедя гавкав.

– На котрого?

– Та на того, що в корчах.

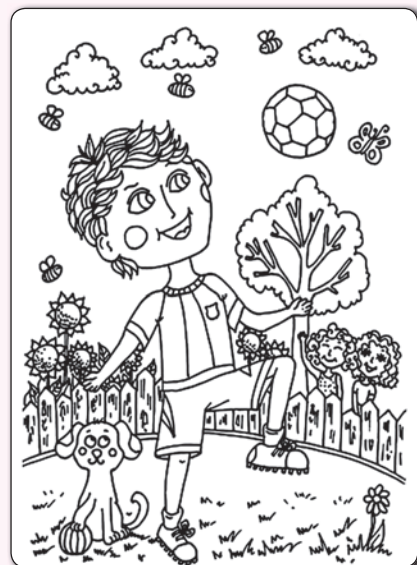
– Ходім та й подивимось на вашого ведмедя...

Зайшли у кущі, а там – старий пнісько. Пан обійшов пня і спересердя плюнував.

– Ну, що маю казати про вас? – посміхнувся селянин.

Панисько ударив коней батогом, і за його возом тільки закурилося.

А бідняк реготав.

Розмалюй.

Ірина Прокопенко

Чому Липень Липнем назвали

Було тихо й жарко. Над водою бабки літали, на кущах ягоди червоніли, понад квітами бджоли гули, сік-нектар збирали. Все було так, як повинно бути в місяці Липні.

От тільки сам Липень був чимось незадоволений. Сонце яскраве-преяскра-ве, небо чисте, безхмарне, а Липень хмурився.

– І чого мене так назвали? – думав він. – Незрозуміло. Всі брати місяці правильно зуться. Січень – снігом січе, Травень – трави жене, Жовтень – лист фарбує. Чому ж мене Липнем назвали? Може, спитати кого-небудь?

Побачив пташку і питається:
– Скажи, будь ласка, як тебе зуть?

Нічого не відповіла пташка, за мухою погналась, кинулась праворуч, кинулась ліворуч, клацнула дзьобом – і немає мухи.

– Мухоловка, – здогадався Липень.

Бачить, у лісі, біля берези, гриб росте, ніжка струнка, шапка темно-бура.

«Цікаво, – думає Липень, – може, його теж неправиль-

но назвали, дай-но спитаю».

Нічого не відповів гриб, під березою сховався.

– Підберезник, – здогадався Липень.

Дивиться він, у тому ж лісі, на кущиках, ягоди чорніють, не питаючи, відразу дотямив – чорниця визріває.

– Всіх, всіх правильно зуть, – зітхає Липень, – тільки чому мене Липнем назвали?

– Липнеш до всіх, от і назвали, – пробурчав старезний Пенюк, що куняв собі на осонні.

– Он воно що, – обурився Липень, – липну до всіх...

І стало йому гірко, тяжко від такої несправедливості. Зітхнув Липень. А навкруги так гарно, сонце яскраве, повітря духмяне, чи то медом пахне, чи то липа цвіте...

– Липа цвіте? Так, справді липа цвіте... От воно що, – зрадів Липень, – тому мене й Липнем назвали, що в цей час липа цвіте.

Над водою бабки літали, на кущах ягоди дозрівали, понад квітами бджоли гули, а на узліссі липа цвіла. Все було так, як і повинно бути в місяці Липні.

Василь Діденко

Край городу вишні білі

Край городу вишні білі
Наробили заметілі –
Розметали пелюстки.
Понад луки, понад поле
Поспішають бистрі бджоли
Мед збирати залюбки.

Я беру тоненьку гілку.

А вона:

– Пусти, Васильку, –
Так почулося мені, –
Не ламай мого цвіту:
Скоро-скоро буде літо –
Вродять вишеньки смачні.

Анатолій Качан

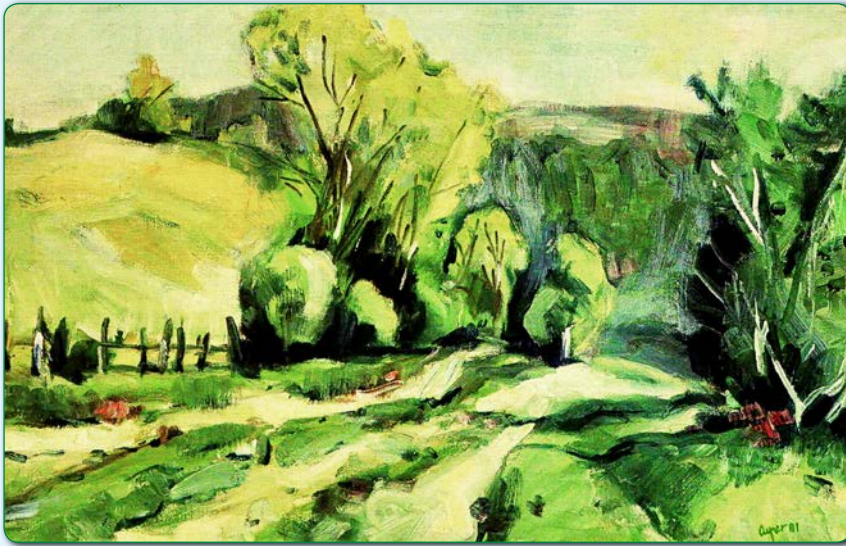
Ластівки

Ластівки над річкою
граються щодня:
Ластівка ластівку
з криком доганя.
З нами вони вирости
в місті на Дніпрі
І від нас навчилися
цій веселій грі.
Хай собі купаються
в синій вишині,
Ластовині ігрища –
на погожі дні.
Як минеться літечко,
крикнем ластівкам:
«Завтра вам до вирію
і до школи – нам!»

ура-а-а-а...

ДЛЯ РОЗВАГИ І ПІЗНАННЯ

Хто завітає у Словацько-український культурно-інформаційний центр у Пряшеві (по вулиці Янка Бородача, номер 5), то зможе оглянути виставку картин двох художників – Ладислава Цупера та Йосифа Мулика.

Ладислав Цупер більш відомий як художній фотограф, але не менш цікавими є і його образотворчі твори, зокрема краєвиди. На верхньому фото твір Ладислава Цупера «Краєвид біля села Руське» (акриль, 60х45 см, 1981).

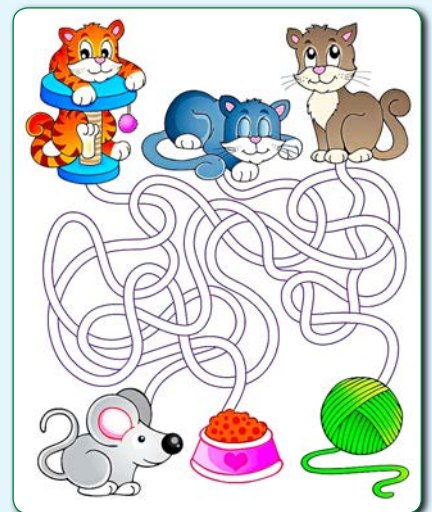
Другий художник – Йосиф Мулик свого часу редактор журналу «Дружно вперед» та телеграфного агентства «Орбіс». У Словацькому педагогічному видавництві, відділі української літератури в Пряшеві у 1986 р. вийшла його збірка оповідань «Палітра». На нижньому фото твір Йосифа Мулика «Місто» (акриль, 2021).

Максим Рильський

Дівчина

Бджілки золотисті
в квітах літають,
роси перлисті
з трав опадають.
З золота зіткане
сяєво летіє,
ліс в нім купається,
листя сміється.
В патах зелених
вийшла дівчина –
в косах студені
роси-перлини,
З золота зіткане
сяєво летіє,
ліс в нім купається,
листя сміється.
В квітах барвистих
дівчина сяє,
в оченках чистих
сонечко грає.
З тих оченяток
сяєво летіє...
Дівчина літом
веселим зветься...

Про що вони думають? Кожен про своє. А як до нього дійти?

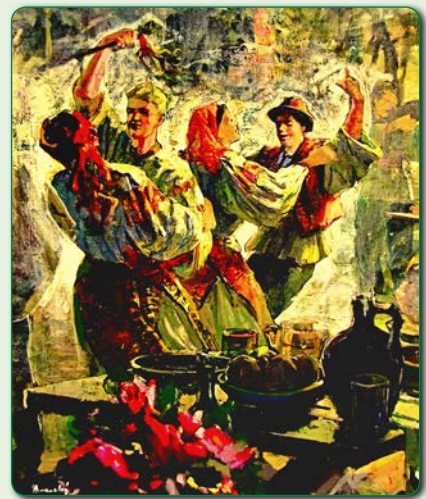

З поштової скриньки

У виставочному залі Музею української культури у Свиднику відкрито виставку творів художника Адальберта (Войтеха) Борецького (1910-1990) під назвою «Пульс кольорів». На фото твір А. Борецького «Хатини».

Адальберт Борецький: «Танці».

Георгій Люлько **Яворова сім'я**

Над яром-яругою
шумить явір з явориною.
Явір –
вуса в капелюсі,
яворина –
в сукні зеленій.
За яром-перейар'ям
явореня гуляє.

Платон Воронько

Муха-звір

Сіра муха-цокотуха
Сіла Грицеві на вухо.

Грицик чує – щось дзижчить,
Та як крикне: «Звір гарчить!» –

І сміються всі з тих пір,
Що для Гриця й муха – звір.

Над українською анімаційною стрічкою працювали понад три роки. Працювало над нею 200 осіб. Який сюжет мультфільму? У далекому майбутньому зірка, що має забезпечувати енергію планети навколо себе, не працює. Єдиний, хто може її полагодити – дідусь маленької Вікі. Дівчинка разом з роботом Віктором вирушає на його пошуки.

У Словацько-українському культурному та інформаційному центрі у Пряшеві продовжився цикл програм «Наша дума-наша пісня». 10 червня цього року тут відбулась музично-словесна монтаж «Тріо Мареничів – гірка доля популярного гурту».

ура-а-а-а...

Степан Руданський

Повій, вітре, на Україну

Не поет – бо це ж до болю мало,
Повій, вітре, на Україну,
Де покинув я дівчину,
Де покинув чорні очі...
Повій, вітре, з полуночі.

Між ярами там долина,
Там біленькая хатина;
В тій хатині голубонька,
Голубонька-дівчинонька.

Повій, вітре, до схід сонця,
До схід сонця, край віконця,
Край віконця постіль біла,
Постіль біла, дівча миле.

Зупинися нишком-тишком
Над рум'яним білим личком,
Над тим личком зупинися,
Чи спить мила – подивися.

Як спить мила, не збудилась –
Нагадай їй, з ким любилась,
З ким любилась і кохалась
І кохати присягалась...

Як заб'ється їй серденько,
Як дівча зітхне тяженько,
Як заплачуть чорні очі,
Вертай, вітре, к полуночі.

А як мене позабула,
Як нелюба пригорнула –
Ти розвійся край долини,
Не вертайся з України...

Вітер віє, вітер віє;
Серце тужить, серце мліє...
Вітер віє, не вертає,
Серце з жалю замирає.

У 2003 році у київській Головній спеціалізованій редакції літератури мовами національних меншин України появився геніальний вірш класика української літератури Степана Руданського «Повій, вітре, на Україну» в перекладах різними мовами світу (текст 98 мовами). На словацьку мову згаданий твір переклав Юрай Андрічик.

Павло Грабовський

Метеличок

- Мій метеличку любенький!
- Як щастить тобі?
- Увесь-деньки, моторненький,
- Вієшся собі?
- – Зелень лугу, блискіт неба –
- З того радий я;
- Запах квітів – більш не треба,
- То – вся харч моя.
- Небагацько вік мій ліче,
- Через день мине...
- Вдій же ласку, чоловіче,
- Не ворущ мене.

Ой у полі при дорозі

Ой у полі при дорозі
Лежить камінь мармуровий,
А на тому каменеві
Сидить хлопець чорнобровий.

Ой сидить же він, сидить
Та й дрібні листи пише,
Дрібні листи написав же,
До дівчини одіслав же.

«Допоможи мені, Боже,
Цюю дівчину взяти!
Хоч худоби не діждуся –
З хорошою наживуся!

А що ж мені по худобі,
Що худоба в дворі буде?
Немилая дружинонька –
Ні з ким вийти мені буде!

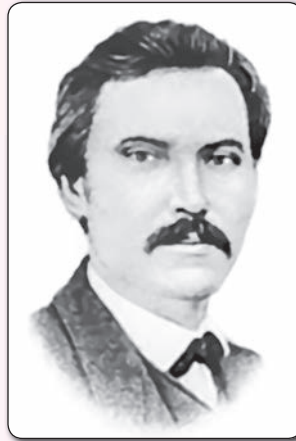
Ой що ж мені по худобі,
Що худоба двір заляже?
Поганая дружинонька
Молодому світ зав'яже!»

ЗНАЙОМТЕСЬ:

з письменником

Степан Руданський

Степан Руданський (1834-1873) – український поет, перекладач античної літератури.

Народився 6 січня 1834 року в селі Хомутиці Вінницького повіту в родині сільського священника. Після початкової науки в дяка вчився у Шаргородській бурсі (1842–1849) та Подільській духовній семінарії у Кам'янці-Подільському

(1849–1855). В 1856 році Руданський приїздить до Петербурга і проти волі батька, вступає не до духовної академії, а до медико-хірургічної. У Петербурзі Руданський зблизився з гуртком українських письменників, що готував журнал «Основа».

У 1859 він почав друкуватися. Писав в жанрі романтичної балади («Розбійник», «Вечорниці», «Упир», «Розмай» та ін.), в них помітний вплив фольклору й Т. Шевченка.

Після закінчення академії Руданський одержав призначення працювати повітовим лікарем на південному побережжі Криму, куди він і приїхав 1861 року. У 1861–1873 рр. Руданський працював міським лікарем в Ялті.

Помер Руданський у Ялті 3 травня 1873 року.

Твори: «Вовки», «Горох», «Указ», «Чорт», «Треба всюди приятеля мати», «Пан та Іван у дорозі», «Верба», «Купці», «Вечорниці», «Добре торгувалось», «Засідатель», «Над колискою», «Наука», «Павло Апостол», «Павло Полуботок», «Понизив», «Пісня», «Співомовки».

На Вінниччині відкрили перший в Україні пам'ятник пісні «Повій, вітре, на Вкраїну».

ура-а-а-а...

Степан Руданський Запорожці у короля

Приїхали запорожці,
Короля вітають,
Король просить їх сідати,
Козаки сідають.

Сидять собі. В них жупани
Все кармазинові,
І самі такі хоробрі,
Вуса прездорові.

Задивились на ті вуса
Ляхи-мосціпани.
«Що б їм, – кажуть, – дати їсти?
Даймо їм сметани!»

Поставили їм сметани,
Їсти припрошають,
Але наші запорожці
Разом відмовляють:

«Славная у вас сметана...
Тільки вибачайте,
А перше нам, запорожцям,
Щільник меду дайте!»

Дали їм меду запорожцям...
Вони як поїли,
Так ті вуса прездорові
Вгору їм завертіли.

Тоді їм кажуть королеві:
«А що, ясний пане!
Нехай тепер запорожцям
Подають сметани!».

Степан Руданський

Почому дурні?

«Де ти був-єсь, пробував-єсь?
Розкажи, Іване!» –
«Та вже де не буває-ем,
Всюди був-ем, пане

Був в Адесі і Бендерах,
В Ровнах і в Полтаві,
Ходив в Київ разів кілька,
Бував і в Варшаві».–

«А почому ж там, Іване,
Дурні продаються? –
«Та то, пане, як до дурня,
Які попадуться:

Дурень пан – заплатять більше,
Бо честь таки знають,
А як мужик, то звичайне
Без ціни спускають!»

Олександр Кониський

Казка

Дід старий в одежі вбогій
До світлиці завітав,
На ніч захисту з дороги
У господарів прохав.

За нічліг дари великі
Під полою він тримав:
Розум, Правду і Науку
Був би він подарував.

Подивились: голодранець
І суворий, і страшний,
Тільки в очах іскри грають,
Наче зіроньки ясні.

І злякались, мов дівтора,
Швидше двері на замок,
Мов раби ті, легкодухи,
Поховалися в куток.

Не дали нічліга діду –
Він поплентався від них.
Й досі носить він по світу
Торбу тих дарів святих.

Та по жмені людям вбогим
Тих дарунків подає:
Бо ніхто з багатих дуків
К собі діда не бере!

Меморіальна дошка поету і лікарю Степану Руданському в Кам'янці-Подільському.

Зелений борщ

Інгредієнти:

морква (велика або кілька маленьких),
цибуля ріпчаста невеликого розміру,
2 шт. картоплі,
1 лавровий лист,
1 пучок шпинату,
1 пучок петрушки,
пучок зеленої цибулі,
ст. л. соняшникової олії,
4 шт. перепелиних яєць,
за смаком сіль і перець.

Приготування:

Одну цибулину і половину великої моркви почистіть. Моркву поріжте на товсті кружальця, а цибулю залиште

цілою. Перекладіть овочі в каструлю ємністю 1,5-2 літри, залийте літром води, додайте лавровий лист і кілька дрібок солі. Доведіть до кипіння і варіть овочевий бульйон протягом 20 хвилин. Можете сміливо додати до нього корінь селери і стебла кропу або петрушки для аромату. Цього разу у мене їх просто не було. Водночас з цим відваріть 4 перепелиних яйця – буде достатньо 4-5 хвилин кипіння, щоб вони повністю приготувалися. Коли бульйон буде готовий, видаліть шумівкою овочі та лавровий лист і залиште на маленькому вогні. Другу половину моркви поріжте дрібними кубиками. Я люблю готувати зелений борщ з дрібно порізаними овочами, щоб він швидше зварився. Одну невелику цибулину дрібно поріжте. Дві невеликих картоплини

Марія Чумарна

Купала

Купалося сонце зрана-пораненьку
В золотій річці

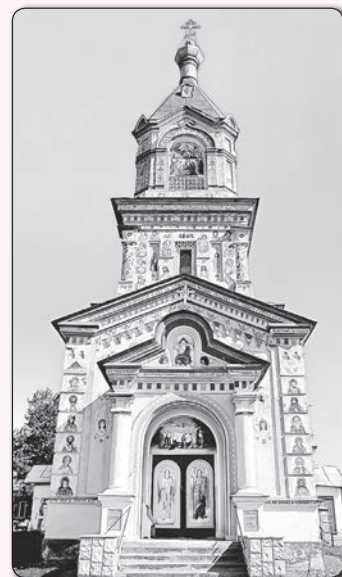
Та тримало сонце літо молоденьке
У своїй руці.

Ой літепло-літо, шовками сповите –
Твій найвищий день,
Коли на Купала папороть завітла
З русальних пісень.

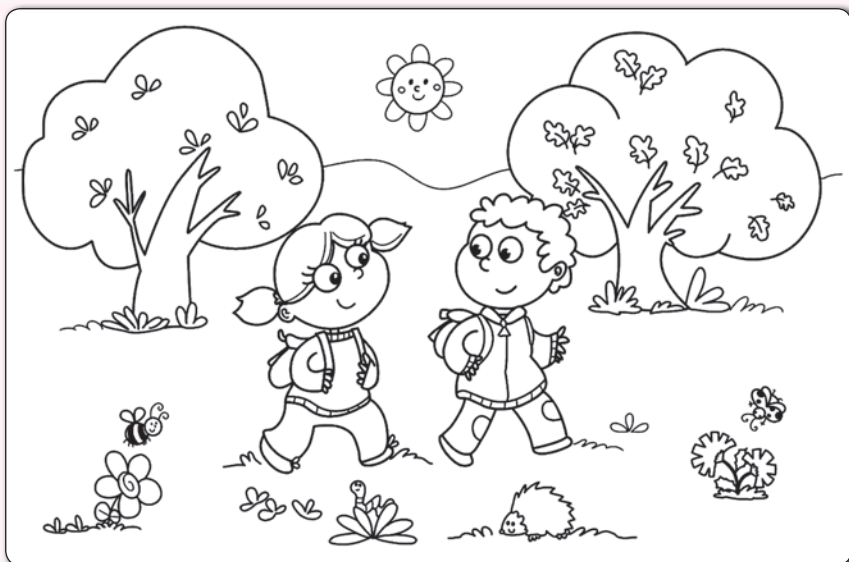
Папороті-квіту серденько шукає –
Знаходить любов,
Поки в шовкотравах літечко палає
Посеред дібров

почистіть і поріжте приблизно таким же кубиком, як і моркву. Потрібно, щоб вони приготувалися одночасно. Пучок шпинату добре промийте, зріжте нижню частину з корінням і поріжте досить крупно. Пучок петрушки і невеликий пучок зеленої цибулі помийте, складіть разом і крупно поріжте. У петрушці використовуйте тільки верхню частину. Додайте всі овочі і зелень в каструлю з бульйоном і доведіть до кипіння. Додайте 2 ст. л. соняшникової олії і варіть протягом 10-15 хвилин, поки картопля не буде готова.

Розлийте зелений борщ по тарілках і додайте в кожен по одному відвареному, почищеному та розрізаному на дві частини перепелиному яйцю.

Церква Гранівського монастиря на Вінничині, унікальна зовнішніми розписами, нехарактерними для церков Центральної України.

Розмалюй.

ура-а-а-а...

Ігор Павлюк

Землятко

У старої як світ мами Землі, яка мільйони років родила птахів, метеликів, риб, коней, людей, у 2000 році народилося Землятко.

Татом його був Космос, бабусею Вічність, дядьком – Місяць.

Землятко спало.

Космос плакав зорями від щастя, бабуся Вічність колисала його і лагідно бурмотіла йому казочку-історію про його родину, друзів, ворогів. Харчувалося Землятко лише молоком його мами Землі – водою. Земля раділа, і її кров – нафта, бігала по жилах веселіше. Наступала Весна.

Коли Землятко підросло, воно гралося з кометятами, метеорятами і дуже любило, коли його лоскотали цапенятами тваринки і діти.

Учора воно пережило перший землетрусик – і тато Космос викликав лікаря Сивий Час, який помаленьку заспокоїв маленьке.

Хворіла й мама. Люди витягували з неї кров – нафту, і палили її в машинах, болюче ранили Землю ядерними вибухами. Під бетонами й асфальтами вона тяжко дихала, але не скидала із себе людей, яких за тисячі років уже полюбила й жаліла, бо у них також були дітки – Олесі, Надійки, Оленки, Миколки...

І тільки Сонечко знало, що через мільйони років із далекого сузір'я Альфа Кассіопея прилетить за Землятком-принцесою принц Деміург – і вони полетять зі швидкістю світла у невидимі далі разом із нашими нащадками.

Бережімо свою велику Маму – Землю, бо через мільйони років ми знову зустрінемось тут, щоб рости і ставати світлом.

Степан Жупанин

Ходімо в поле, сину

Ходім весною в поле,
Любий сину,
Там хліб живе
В зелено-свіжих врунах.
Пшеничну, житню –
Будь-яку стеблину
Земля леліє,
Тепла, щедра, юна.
Ходімо влітку в поле
Любий сину,
Там хліб живе
У буйному колоссі.
Тужавіють, повнішають
Зернини:
Краси такої ти не бачив
досі.

Ходімо в поле
В гожі дні та в сльоту
Трудитися, мій сину,
На землі,
Щоб ти пізнав,
Якої праці й поту
Хліб коштує
На ниві
Й на столі.

Скульптура Тараса Шевченка у Керелівці.

**KULT
MINOR**

s.r.o., Prešov. Tlač Grafotlač s.r.o., Prešov. Rozširuje a objednávky na predplatné prijíma redakcia. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín. Cena jedného čísla 0,13 €. Rukopisy a ilustrácie nevraciamе. EV 3302/9.

„VESELKA“ – časopis pre deti. Ročník 69, vychádza 10x ročne. Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Adresa redakcie: 081 08 Prešov, ul. Janka Borodáča č. 5. Šéfredaktor Ivan Jackanin. Počítačová sadzba NITECH

«ВЕСЕЛКА» – журнал для дітей. Союз русинів-українців СР. Адреса редакції: 081 08 Пряшів, вул. Янка Бородача, 5. Головний редактор Іван Яцканин. Комп'ютерний набір NITECH s.r.o., Пряшів, тел./факс: 051/7725061. Друкує Grafotlač, Пряшів. Ціна окремого номера – 0,13 €. Рукописи та ілюстрації не повертаються. EV 3302/9.